

АКАДЕМИЧЕСКАЯ ИСТОРИЯ И МЫСЛЬ
İlkbahar/ Spring

Yazar: Sebahattin Şimşir

Eser: Rus Harcında Eriyen Türkler yada Türk Soylu Ruslar

Yayınevi Post Yayın Dağıtım

İstanbul 2016,

158 s.

Merve Üner¹

Türk dünyası tarihi üzerine yetkin çalışmalar ortaya koymuş bulunan Balıkesir Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü öğretim üyesi olan Doç. Dr. Sebahattin Şimşir, son olarak tanıtımımıza konu ettiğimiz “*Rus Harcında Eriyen Türkler ya da Türk Soylu Ruslar*” adlı eserini hazırlamış ve Mart 2016’da Post Yayın Dağıtım aracılığıyla okuyucularına sunmuştur.

Sebahattin Şimşir’in kısa bir özgeçmişiyle başlayan eser, içindekiler, önsöz ve girişle devam etmektedir. 158 sayfalık kapsama sahip olan eserin sonunda kaynakçaya yer verilmiştir.

¹ *Doktora öğrencisi, Balıkesir Üniversitesi Tarih Bölümü*

АКАДЕМИЧЕСКАЯ ИСТОРИЯ И МЫСЛЬ

İlkbahar/ Spring

Bir milletin tarihini ve yaşam tarzını anlamak için ilk önce o milletin dili hakkında fikir sahibi olmak gerekmektedir. Ancak Türk tarihini öğrenebilmek için bu da yeterli olmamaktadır. Tarih araştırmaları için gereken kaynaklar dahi maalesef Türkçe değildir. Bunun sebebi ise Türklerin göçebe hayatı benimsemiş olmalarıdır. Durum böyle olunca araştırmacılar için, Türklere ait belgelere ulaşmak, Türklerin göçebe hayatı yaşadıkları dönemdeki yerleşik hayatı benimseyen komşularından öğrenme zorunluluğunu ortaya çıkarmıştır. Türklerin durumlarına ait bilgileri daha çok Rus, Arap, Bizans ve Fars kaynaklarından öğrenmekteyiz. Bu çalışmada var olan yazılı kaynaklar ve sabit kalan resimlerin ifadeleri ışığında doğu Avrupa'da iz bırakan Avrupa Hunları ve Kıpçaklardan bahsedilmekle beraber onların yaşamış olduğu bölgeyi sahiplenen Rusların hangi şartlarda Türk tesiri altında kaldıkları ve muhtemelen de Türk soylu oldukları aktarılmıştır. Bugün için bu konuyla ilgili oldukça iddialı tezleri bulunan Murad Adji'nin eserlerine de başvurulmuştur ki bu durum konunun aydınlatılması açısından yol gösterici niteliktedir. Kitap konu itibariyle Türkiye'de çok fazla çalışılmamış olması ve bir boşluğu doldurması nedeniyle önemlidir.

Çeşitli bölümlerden oluşan eserde ilk olarak Orta Asya'nın batısından başlayıp Tuna Nehri kıyılarına, kuzeyde Orta İdil bölgesine, güneyde Kırım'a kadar uzanan binlerce yıllık Türk toprağı olan Deşt-i Kıpçak coğrafyası üzerinde durulmuştur. Bölgede yok edildiği sanılan ancak Rus adıyla anılan Kıpçakların durumuna değinen yazar, Rusların nasıl Türk yurdunu sahiplenip buraları asimile etmiş olduklarını, aynı şekilde Ruslarında Türk etkisini üzerlerinden atamadıklarını verilen örneklerle kanıtlamıştır.

Tanıtilan eserde Türklerin doğudan batıya doğru süren göçleri neticesinde 4. yüzyılda Hunların Avrupa tarihinde yeni bir sayfa açtıklarından söz edilmiştir. Bölgeye kolayca egemen olan Hun Devleti sayesinde Avrupalıların Türk medeniyeti ve de Atilla ile tanışma imkanları olmuştur. Yine bu göçler sırasında Avrupa Hun Devleti Deşti Kıpçak bölgesini de ele geçirerek Kıpçakları himaye altına almıştır. Ancak Avrupa Hun Devleti'nin yıkılmasından sonra Deşti Kıpçak bölgesini Bizans, Roma ve Ruslar kendi aralarında paylaşmışlar ve bölgede Kıpçaklara yer bırakmamışlardır. Bu yüzdendir ki Avrupa'yı dine ve imana kavuşturan Deşti Kıpçak'ın esas sahipleri olan Kıpçak halkı yeryüzünden silinmiştir.

АКАДЕМИЧЕСКАЯ ИСТОРИЯ И МЫСЛЬ

İlkbahar/ Spring

Yazar kitabında, Avrupalıların tek tanrı inancında, dinsel gelenek ve kutlamalarında Türklerin Avrupa medeniyetine dair neler kazandırdığına dair zengin içeriğe sahip bilgiler vermektedir. Özellikle Hristiyanlığın Avrupa'ya Türklerin kazandırdığını belirtmiştir. Avrupalılar Türk Kıpçaklarından Allah hakkındaki bilgileri ve kendilerinin şimdiki ibadetlerini öğrenmişlerdir. Bunun yanı sıra ikonalar, kandiller, tapınaklar, buhurdanlar, din adamlarının kıyafetleri, yere eğilerek yapılan dualarla birlikte dinin diğer usulleri de günümüzde unutulmuş olan Kıpçak Türkleri tarafından bırakılan izler arasında yer almıştır. Ayrıca haç işareti, istavroz çıkarma, Noel ağacı, yeni doğmuş çocuklara yapılan vaftiz töreni de Türk kültürünün bir gerçeği olarak karşımıza çıkmaktadır. Yine başka kaynaklarda pek bulunmayan ayrıntılı bilgileri eserde görmek mümkündür.

Eserin devamında yazar, Kıpçak kelimesinin anlamı, nasıl zamanla Kuman ismini aldıklarını, dış görünüşleri, Rus ve Balkan tarihinde önemli rol oynamaları hakkında bizleri bilgilendirmiştir.

Yine bu Türklerin dünya medeniyetine kazandırdığı: Sobayı, inşaat malzemesi olan tuğlayı, demiri dövmeyi ve demirden herhangi bir araç yapmayı; ayran yapımını; mesleği terzilik olanlarının, Avrupa'nın etek giymekten vazgeçmeyen erkeklerine pantolon giymeyi öğretmiş olmaları ifade edilmiştir.

Yapılan çalışmada Rusların menşeleri ve kim olduğu sorusu üzerinde de durulmuştur. Deşti Kıpçak'ın asıl sahibinin Kıpçak Türkleri olduğu vurgulanmakta, onların yaşadığı coğrafyayı sahiplenen Rusların onların nasıl etkisi altında kaldığı, fakat Rusların kendine has metodları ile kendilerinden olmayan toplumların maddi unsurlarının pek çoğunu imha ederek, milletleri aldatmayı başardıklarından bahsedilmiştir. Bu aldatmacanın Kiev içinde geçerli olduğu belirtilmiş ve verilen örneklerle Kiev yani Ukraynalıların aslında Kıpçak Türkü olduğu ortaya konulmuştur. Bu bilgilerden sonra Rusya'nın yani Slavların anavatanı olarak Orta Avrupa'nın gösterilmesinde de sakınca görülmemiştir. Yaklaşık XIII. yüzyıla kadar da durum bundan farksız değildir. O dönemlerde ise Deşti Kıpçak denilen bugünkü Moskova Nehri'nin bir tarafında Veps, Çeremiş ve Fin-Ugor halkları yaşarken, diğer tarafında Kıpçak Türkleri yerleşmiştir. Fakat daha sonra Moskova Knezleri'nin hakimiyeti altında

АКАДЕМИЧЕСКАЯ ИСТОРИЯ И МЫСЛЬ

İlkbahar/ Spring

kalan bu milletler Rus olarak adlandırılmıştır. Başta Kıpçaklar olmak üzere Türklerin köklerini bilmemeleri ve unutmaları için defalarca Rusya tarihi tekrar tekrar yazılmıştır. Ayrıca Kıpçak medeniyetine dair olan kaleler, mezarlıklar, taş heykeller, yaşadıkları evlerin kalıntıları hep tahrip edilmiştir. Böylece Türk kültürüne silinmez bir damga vurmuşlardır.

Eserin sonlarına doğru Rus edebiyatının en büyük şaheseri olan İgor Destanı konu alınmıştır. Rus tarihçilerinin büyük önem verdiği bu destana göre Slavlar ve Kıpçakların arasındaki askeri ve kültür ilişkilerinin doğru şekilde aktardığı ifade edilmiştir. Batılı filoloji uzmanları tarafından bu destanın uydurma bir hikaye olduğu ileri sürülmüş olsa da, destanda Ruslar üzerinde Türk etkisini göstermesi açısından dikkate değerdir.

Son bölümde ise Türk-Slav halkları arasındaki dil ilişkileri ve bu alışveriş ile etkileşimin izleri ele alınmıştır. Günümüzde Türk dünyasından geçip Ruslar tarafından kullanılan birçok isim ve kelimeler bulunmaktadır. Eserde de buna dair çok sayıda örneğe rastlanmaktadır. Deşt-i Kıpçakta da binlerce Türk coğrafi ismi yer almaktadır. Bunun yanı sıra Ruslara Türklerden geçen kap, kıyafet ve cenaze merasimleri mevzularına da değinen yazar geniş bir yelpazede konuya açıklık getirmiştir.

Sonuç itibariyle elimizdeki eserde Türklerin aslında dünya tarih ve kültürünün ne denli merkezinde olduğunu göstermektedir. Eserde binlerce yıllık Türk toprağı olan Deşti Kıpçak'ta yok edildiği sanılan ancak bir Türk boyu olarak yaşayan ve Rus adı ile anılan Türklerin varlığı o dönemden kalan resimlerin incelenmesi sonucu ortaya konulmuştur. Pek çok unsurun mucidi olan Türklerin cihan hakimiyetini defalarca yakalamasına rağmen kaybetmeleri anlatılmış ve tekrar bu hakimiyeti yakalamalarına vesile olmaları amaçlanmıştır.

Araştırmacının bu eseri Türkiye'de eksikliği oldukça hissedilen bir alandaki boşluğu doldurması açısından takdire şayandır. Özellikle Kıpçak Türklerinin kökenine dair verdiği esaslı izahlar, Türk Tarihi içerisinde hak ettiği yere oturması bakımından oldukça önemlidir.